

מבני המסורה

(שעורים בהסתכלות)

ובכן, נגמרה ב"ה
השבת הנוצרת
חון גדול למודים,
לא ע"י פשרות
חליטה אלא "ציון"
במישפט תפדה
ומלמדיה בצדקה,

וביום שלישי זה, יום שהוכפל בו כי טוב,
בשעת הנוסעים בין העממות, ישבו טנדו
בטליון אלנבי ה אורח לשבת" עם ב"כ המור
דים וערכו בציטעא את "חגיגת הפתיחה"
של קתי-הספר על כוס תה, שהמתיק להם
ר' נהום לא בסוכר ולא מריבה אלא בנפת-
דברים, אכ"ב טהות יפות לקונגרס.

התנאים נחתמו ב"ה ע"י חנו תרו
גדול, לא בידי הו"ד לוריה שאפשר לצנן
על פי הצלחתה, במחילה, אלא בידי ר' סר
קורוב בכבודו ובעצמו ובנושפנסא ההסתדר-
רותא, והכל שריר וקיים.

ואי"ה בקונגרס הבעל"ט, שיהיה בה'
אב בוטה, מסתבא ישתדל רמנהוג הגדול
לכח"ד למודים את שאלת התקציבים בעלינו"
בשעת הדיקה ממש לפני שירת "התקווה"
עם עלות השחר, כמנהג ב"ה בקונגרסים שלנו
בכל עניני א"י ההשובים, ובכוח אני כי
ה"גובר" דיוואג לחנוך בנו שאינו לו, בודאי
יניח את עצמו, "באחד וברחב" שם כדי להגן

על התקציב של המורים, כידוע, ויאמר מס-
תמא כמו שאמר אותו יהודי פעם אחת:

— מפני מה צריכים כל הבריות לראג
לעצמם? הן מוטב שישכחו להם אדם אחד,
שיהא דואג בשביל כלם. אלא מאי? מכיון
שכלם ישלמו לו שכר, שוב לא יהיה לו מה
לראג? יש תקנה לזה, שהשכירות תבא לו
מידי — ואז, היו בטוחים, יהיה לו מה לראג
ולראג!...

ודאגת המורים לטובתם תמיד הלא
תוכיח...

ולו לעצתי ישאלו, לא הייתי מיעץ
להם למהר כ"כ בפתיחת בתי-הספר מכמה
טעמים:

ראשית, הרי גם אני בבחינת מלמד,
בזמני פרופיסור עם תלמידים ותלמידות
לרב, בן פורת יוסף, המקבלים במכללה שלי
שערי-הסתכלות כסדר בכל עש"ק ואע"פ
שאין "הגובר" דואג לי והיבה, כאמור, אעפ"כ
הש ואני הובת סולידריות (בא' סולודר)
לא פחת ממורי הנימנסיה ביפו, למשל, והיח
מועתי לרמיו שביתה לכהפ"ח לעוד שבו-
עות אחרים כדי לטוח קצת על חשבון בעלי-
הבתים שלי, ביחוד כדי שלא יתקנאו תל-
מידי באחרים כשם שקנאו, למשל, תלמידי
בי"ח"ם הפתוח בבית-הכרם בחבריהם המאור-
שרים בירושלם... אלא, שבינתים באו הכטי-
לנים מראשון לציון "הנה הנם" וגם ביה"ם
הריאלי בחיפה ואפילו הנימנסיה וקלמלו

בלחצם את כל התכנית שלי...
והשנית, כפי ששמעתי, היה רק סכסוך
קטן בין שני הצדדים. ויצמן אמר: מקדם
ילכו המלמדים ל"חדר" ואח"כ נשוחה לקיים
מה שנאמר: "ישובו רשעים שאולח", אל
תקרא "שאולח" אלא "שילע" (ב"ס בלע"ז).
הם אמרו: לא בא"ף רבתי! מתחלה יבטיח
לשלם לנו עד פרוטה אחת ובמומנים כסדר
דם וכהלכתם בכל ימות השנה, כי אם אין
קמחי אין תורה ואין שמיטה בלא שביתה.
די לנו להיות "הילד הטוב" שהרבי טבח
אותו תמיד בחדר.

ואנכי הוציעו לפניו הצעה ממשית לקנות
על חשבונם לכ"א מפקדי החלפת-החנוך לוח
חדש של שורץ עם "כרכת החמה" או של
כהן-פרסי עם "ההבמות", כדי שידעו חיטב
את התאריך ויזכרו כי ישנם שני סעי שר
חדש בשנה, וביחוד עליהם לדעת כי אין
להטיל צום "רמדין" של חדש או שני חד'
שים לשנה — כלומר, יומי-דפגרי — על
מורים יהודים, וחדשי אונוסט וספטמבר
דאשתקר שחברו בלוח-השנה של טלג'יון
(רק למורים, במובן) הלא יוכיחו!

זאת סופו של דבר הלא ידעתם בעצי
מכם, "השבילת" לא נתפעלה כלל מהם,
ביחוד אחר הנצחון המדיני הגדול שלה,
וסמך ליציאתה לחו"ל אמרה להם, בכתי-
לה, את הפסוק הראשון או השני של "שיר-
השירים" בלא הטעמה ודקלום כאביבית —
והילד איננו, בלשונו של בראב"י, ז"א:

"לך לך"!
ולא זאת אלא שגם מלתך-הזמינא שלו,
ששר לו שירים לכבוד פורים, ארב לו כל
אותו יום מבקר ועד ערב והתהלך אחריו
כצל ממש כדי להשיג ממנו ראיון, ולסוף
נשאר במחילה, מעבר לדלת מזה...

ואולם איד אופר המטל? — הן לציונר
את אשר לציונר, ומחויב אני להודות כי
מנהיגנו שיהיה עושה עמנו כציונר של רומי
בשעתו, שאמר כי הוא מנהיג את עולמו לא
בכח הצבא, אלא בשני דברים אלה:

PANEM I CERCENSIA

בעברית פשוטה ז"א: להם וקרסאות. ולחם
זה — פישאעונו משכרת שמינה לפקידים
עליונים בטלג'יון (סליחה, מר קפלנסקי!
אני לא שמעתי זאת דרך הורג-המנעול...)
ונסיעות של בתים ונושאי-כלים מאמריקה,
פריז וינה ושאר מקומות בעולם להכא
וכחבא להם והכל ע"ח "הגביר", כלומר
ההסתדרות שלנו, והעיקר: אמפיתיאטרות
וזירות על הר הצופים, כדי לשעשע את
הקהל, עד כדי לשכח את א"י גופא, את
הכנו וביחוד את המורים, וכל עתוני אמר
ריקה המלאים "אוניברסיטה" יוכיחו!

ואין לך דבר יותר מושך את לב
היהודי כ"אוניברסיטה". יהודים יש להם
דרך-ארץ לפני אוניברסיטה, לא מחמת שהם
לחוסים פ"כ אחרי תמורה והלומדות, חלי-
לה! אצלנו המכללה חשובה מפאת "הדוק"

טוריה", ואיזה יהודי אינו רוצה לעשות את
כנו לדוקטור או להציידוקטור?
ותלמידי כני-יורק בותב לי באריכות
ע"א הנסים והנפלאות של חג המכללה במני-
הטוראופידה בעירם, והגב הוא מוסר לי שי-
הה קלה ונאה שקלטה אזנו כן הצד — בין
יהודי בעל-זקן ויהודי גלוח.

— מאי דעתך? האם אפשר יהיה לגמר
(פינישען בלע"ז) במכללה העברית "דוק'
טור"?

— בודאי, ענה הגלוח.
— אם כן, ולמדו דוקטור בעברית ולא
בלאטיין?

— בודאי, הכל בעברית!
— כן? דוקטוריה בלשעון-הקדש? האפי-
שר?

— בודאי, אפשר.
— ואת פתקאות ריפואה איך "כתבו?"
— הכל בעברית!
— כך? טא! טא!..

וחוששני מאד, כי לבשיתגלה חסוד בין
חייטי ניו-יורק כי במכללה העברית בירור
שלים לא יגמרו (פינישען בלע"ז) דוקטור,
יתקדו לכל הענין, שאם לא דוקטור מה
להם ולכל העסק הזה?

ומספרים כי הו"ד הרמן בתי, אהר
מתשובי הרופאים באירופא, שגא לפתיחת
המכללה ובקש להרצות לפני המתלמידים את
הרציאות שהפיו, פטרומני, ע"א "הרפואה
המורדרנית" בחשבו לתוסו כי ישנה לפניו
"פסקולטיט" שלמה של רפואה על הר-

הצופים...
חוששני מאד, שגא יעשו יהודי אמרי-
קא מה שעשו שני "הטריבים" האמריקאים
שהיו כאן מעול-ירנל בפסח, ומרב התפעלו-
תם מהאופירה נדכו 1000 דולר לקמפיץ
החשוב הזה, ואולם מהם זריזותם לדרך לאר-
צם שכחו דבר קטן אחד: לכתב את השיק...

כי במת גרועים חם למשל, מאותם
הטריבים האמריקאים, מיליונרים קטנים,
שהוא לו לכבד את עירנו בבקורם לפני
שנתים, ובשעת הדוח בשבתם על כוס תה
בביתו של הו"ד ב- דסירו את ירם מעל לבם
נדכו 250 דולרים לטובת החברה היהודית
של חוקרי-קדמוניות בעירנו, ומיאו ועד עתה
אין קול ואין קשב, לא הם ולא דולריהם,
פאלו נבלעו בארמה נקרה בשעתו. עשתי
לפרופיסור שיהפך בארמה, אולי ימצאם?

ותיתי לו לגביי של החורבה שחקדים
לנכות את הנדרים לב ה"ב בראשון של פסח,
לפני נכע והנארחים מכית-טלוגו, כדי שלא
יהיה דינם כדון ה"פלעדג'ים" (הבטחות)

ותינינו לא לגביי של החורבה שחקדים
לנכות את הנדרים לב ה"ב בראשון של פסח,
לפני נכע והנארחים מכית-טלוגו, כדי שלא
יהיה דינם כדון ה"פלעדג'ים" (הבטחות)
שטיין במכללה הם בבחינת "פלעדג'ים"...
ומה בין יודע הדבר באמריקה? — מס'
תסא ע"י הפרופיסור שעוב אותנו ואת
ככללתנו לאנחות וחזר אחרי אשתו להתם...
ומה תימה יש, אם סתם יהודי מיל-
יוטר אפילו, כר-ג, שעיב את אמריקה וכא
עם משפחתו לא"י ואחרי עבור זמן מה, הלך
אף הוא אחרי אשתו לאמריקה, מספרים—

וקה שמספרים לי מגובה הוא אמת, רפות!
— כי לפני צאתו לא"י עשה "ספיטש"
(הרשה בלע"ז) בוועידת ספיטש בוגר, וכאשר
מחאו כף ל"חלוצי" הראשון מעשירי אמרי-
קה שעלה לארצנו ברבוש גדול לא לגור בה
אלא על מנת להשתקע בה, עלה על הדוכן
ואמר:

"לי ידים אנד ז' נכלמן!" אני נוסע לא"י
בשביל שמנה טעמים, וא"ל חם: אני, אשתו
והצי תריסר ילדי!

ולסוף נסע מכאן בלי שום טעם...
הלא מספרים את המעשה הידוע
מדגני: תיירים אמריקאים באו לתור את
דגניה ונתפעלו מכל הנסיעות והזריזות. אחת
הגברות אספה מהגן קצת כרפס, צנוה,
חגית ושאר-ירקות וגם פירות לרב, ופשהעיר
לה אחד מחבורה שלחם את הפסוק: "ואל
כליך לא תתן" ! ענתה בזעם: "וועלל!" די
כסף אנו שולחים להם מאמריקה, יכולה
אני לקחת עוד מעט, אין דבר!

ולסוף מעשה חדש, לא מדגניה אלא
מכפר חטין. יהודי אמריקאי חרר קצת, שבא
מתו"ל, בקר בזמן האחרון את מושב חטין
המזרחי — איני זוכר בדיוק אם מימין או
משמאל — ונתנה מאד מהסדרים היפים
וביחוד מבית-ההקנסת והשוחט שר' פניטין
שלנו ספר כ"כ בשבתו, ולאחר שהראו לו
שהכל מתנהג שם על טהרת-הקדש, ביחוד
בשבת-קדש, לא יכל להתאפק ואמר: "עכשיו
אני יודע לכהפ"ח למה אני משליך את
כספיי..."

ואולם פתחתי בשביתה וסיימתי בשבת. קדש ועכשיו נשוב. כמו שאומד הצרפתי, לכשינו, כלומר אל השביתה. וזאת כמה גדולים דברי סוקולוב. שאמר פעם בשעת האגלוי-דעת" נגד דאריהים, כי אסור להציל חרם הרבנו גרשון גם על העתונים הזמניים שלנו. והקב"ה צפה ברות הקדש וזוהו מראש שעתידין כורי ישראל להכריז שביתה בא"י, מה עשה? הלך והפך דים רפואה למכה והכין שני עתונים, לשווי המשקל, וחושב אני שאלמלא לא היה לפושל העתון שלנו עכשיו, שהוא בכחינת "פותח שערים בחכמה" לפני המורים היו בוראי מהליפום שם במלון-יוזו את ועדה-הנוד לועד החנוק וביחוד לאחד ש"נתויצמנה" כל הארץ בזמן האחרון...

העובדים, שלא יעשה לו כמו למונצי'ק "קשקש" בקופסום" פנגד מנהיגי הפועה"צ הוציאו אותה כמדומני, מהחברה, ולכי לבי עם לדינגבורג שנכשל והטיח דברים בלפי מעלה, וכפי הנראה קבל רפז מעלית ב"ג גוריון... נו, והמכתבים של שני גדולי הדאר שבירושלים קבוקמחי לשני גדולי-הדוד לחבר שפרינצק (אגב, מי הוא זה י. ש. בעל-המאמר בהפועל-הצעיר?) ומקוני-המורים (זוטא בלע"ז) לש-ר'זנכום על ענינים שאינם מן הענין — זכיתם המאמרים של ד"ר ק. מ. (קמחי בלע"ז), ר' נחום לז-שלמי, לוד בנהלא, ואחרון אחרון חביב, ברוך יהיה!..

אכן נלגל הוא החוזר בעולם: מקדם היו פורשים על הפסח. ממבוקית שלנו את העתון ההגון ומלא פל "הארץ" כבודה. והיו מצניעים את דאריהים, וכעת, כלומר בימי השביתה נתהפכו היוצרות: פורשים את דאריהים כשמלא ומצניעים את העתון-הת"א, כדי שלא יראו בקלקלתו. וכמה מקנא אני בעורך העתון מת"א הודע חמיד לצאת ידי חובת כל הדעות ביחוד בענין השביתות. הן זוכרים אתם בודאי את מאמרו המוצלח בדבר שביתת-המורים? — איז כל ספק בדבר ש-ההתנחלה

ציונית לא צדקה" והיא אחרית. כמוכן ש"המורים צדקו לעשות שביתה". אולם בינתיים נזכר ב"שבילת" ונהפך הסדר: אפשר היה להמנע מן האמצעי הקיצוני של זכרות השביתה והמרכז מעה". בקצור, פעם דק המרכז ופעם צדק מלון-יוזו, ולסוף צדקו שניהם. ממש כאותו הרף שבאן אליו שני הודים לרין תורה ואמר לכ"א מהם שצדק. עמדה אשתו ושאלה: רבי, היתכן? כיצד אפשר ששניהם צדקו? — צדקת גפ את אשתי — ענה הרב. וכשקראתי את דבריו, נזכרתי בעל ברחי — אל תשגט בי "עין" הרעה מת"א! — את הציור הידוע ש"בדרבן": פעם כך ופעם קתי..

זוכה דאריהים — מלאכתו נעשית ע"י אחרים, והיא דאית: באספה הראשונה של הסופרים והעתונאים נשמעו דברי קלר סין, תשבחות והודאות לדאריהים אשר כל השומע תצילנה אוניו ממש, ומפי מי? — דוקא מפי אלה שלא הזכירו לפנים את דאריהים בלא הוספת "ימ"ש" בצדו. ומתוך שבתו של זה באו לירי גנותו של העתון ההוא מת"א: חבל, שלא היה לי בשעת-מעשה דיופון כמו לטוליפמן או לכהפ"ח גרמפון פשוט כדי לקלט את דבריהם בדיוק, שמא

נסו מחר לשנות, מי יודע? הכל אפשר אצ"נו, לפי צדד השעה... כי למה נכהד? — אלמלא דאריהים לא היה הולך ר' נחום לקנוסא אל מינעצת המורים ומתרכז לפניהם כעפיהית בדבש.. והבעל "דבר" בעצמו לא חשמינע דבר ולא הצי דבר מכל הענין, כמבטלו לאחור יד ואיננו! לא דובים ולא יער, לא כרמון ולא ארנון!

מיצוה עליהם, על המלמדים האלה! אל יהיו בטלנים, במחילת כבודם! אלמלי היו נכנסים כלם בזמנו ובחכמותא, כלומר "אן בלוק" תחת כנפי השכינה של הסתדרות העובדים, היה ר' קיצים יודע איך לסדר להם שביתה כרבעי, ומימצת את עומק הדיו כדי להשיג לא נצחון מדומה אלא פשוט מוזמנים, טבין ותקילין, ודוקא בלי ש ב י ת ו ת, כי ה א ג ר ו פ על השלחן הוא סגולה בדוקה לנצחון אפילו במלון-יוזו... הוא אשר אמרתי: משה רבנו העבירנו את ים סוף, והיכן נקה איזה משה שיעביר את מוריניו את ים הבטלנות בלי סוף? לו עשו, למשל, את ה"קונץ" לא אהרי נצחון המכללה אלא או בחנוכה, היה בודאי גם גדול ונצחונם על ידם.. וחושב אני תמיד: רבש"ע! לפני עש-רים שנה בערך נוסדה אגודת המורים בא"י

עד כה לא הספיקה לפתח אפילו בנק אחר, כגון הבנק של המזרחי, של בעל-מלאכה, ועוד מעט יפתח אולי גם בנק של מצחצחי-נעלים, כדי לעשות הלואה ל"גובר" לתשלום משכרת הפקידים במועדם, או קדימה למי-כדי שילוח לבני-דודנו לבנין בתים בירושלים?

הן יש בתוכם ב"ה שרדיו"ם מוצלחים, בעלי לשון ועט, שהספיקו לעשות לביתם בתל-אביב ובבית-הכרם עקודים נקודים וברודים, ומתי יעשו לאגודתם, שיוכלו המלמדים לעמוד פעם ברשות עצמם ולא יהיו זקוקים לקצבה וללחם-הסוד?

הן יש בתוכם ב"ה שרדיו"ם מוצלחים, בעלי לשון ועט, שהספיקו לעשות לביתם בתל-אביב ובבית-הכרם עקודים נקודים וברודים, ומתי יעשו לאגודתם, שיוכלו המלמדים לעמוד פעם ברשות עצמם ולא יהיו זקוקים לקצבה וללחם-הסוד?

אגב, נזכרתי מעשה יפה בנציב שלנו שהשתתף לפני זמן קצר בפתיחת בית-ההכרזה במוצא — ובדרכו בקודש נאם נאום יפה באנגלית, ואגב דבריו שבה את המוסד הזה שהצליח לעמד ברשות עצמו. מיכין שלא הכיח הפעם את מתורגמנו המושבע, נתבקשה הזכרת ל-ב. לתרגם את דבריו ללשוננו, ואולם בהגיעה למלה Independency לא מצאה תרגום-עברי לבטוי זה. ואמר הנציב בצחוק-קחן שלו על שפתיו: מה שיאמרו על אהב"י, אבל Independency (עמידה ברשות עצמם) מושג זה בודאי שיש אצל היהודים בארצנו..

למאי והג משהרבה וגם "בטול-מלאכה", הנני מקצד הפעם ומכין את עאמי ל"נשפה החברים" שיערך א"ה במו"ש הבעל"ט-אגב, את ה"חבריא" הידועה פה הכניסו לתד גדיא עד יעבר זעם, כנראה, כדי שתשלה תלגרמה ללונדון ויהיה חומר לשיחה במור-שון של עשרת-השבטים, כידוע, ואין מערבין שמהה בשמהה בערב שבת-קדש זה, ולמיחש לא מבעי.

אז, בימי הפסח והג המכללה נתנו רכבות מיוחדות לעולי-רגל שלנו ועכשיו נתנו רכבות מיוחדות גם לעולי-רגל ולעולי-יד שלהם, כנראה, לשווי-המשקל... ומספרים לי מן הצד, כנהוג, כי הרבי מסר את עריכת הנסיעה של אמרי בארצנו ליועץ "הסתרים" שלו וזה האחרון הכניס, כמוכן, את כל המקומות הקדושים של יש-מעאל ועשו זאת עיה"ק תל-אביב של יש-ראל ותו לא!

מסתמא נתגלגל הדבר והגיע מיד לאוני ה"שבילת" והיא שלחה אגרת נמרצה אל ההר, ונוספו ברשימה גם ראשון-לציון, הנח הנם, וגם נהלול ועין חרוד בעמק... ולכבוד י"ט כפול, הנני מסיים הפעם במרכה כפולה שיעבר הכל בשלום עלינו ועל כל ישראל, אמן!

עזמרת